

แผนพัฒนาภาคใต้ ภายใต้เงาอุตสาหกรรม

สานพลัง สร้างสุขภาวะ

แผนพัฒนานาภาคใต้

ภายใต้เงาอุตสาหกรรม

แผนพัฒนาภาคใต้ภายใต้เงาอุตสาหกรรม

ที่ปรึกษา

อำพล จินดาวัฒนะ

บรรณาธิการ

สมพร เพ็งคำ

ผู้เขียน

เดชรัต สุขกำเนิด
เกื้อเมธา ฤกษ์พรพิพัฒน์

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ชั้น 2 อาคารเลขที่ 88/37 ติวานนท์ 14 ต.ตลาดขวัญ
อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0-2590-2304 โทรสาร 0-2590-2311
www.nationalhealth.or.th

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2552

จำนวนหน้า 32 หน้า

ออกแบบปกและรูปเล่ม

สยาม จีระพันธุ์

พิมพ์ที่

ISBN

คำนำ

ภาคใต้ดินแดนที่ได้รับการขนานนามว่า ด้ามขวานทอง เพราะเป็นพื้นที่ทอดยาว สองข้างถูกขนาบด้วยทะเล คือ อ่าวไทยและอันดามัน ลักษณะภูมิโนแควศน์เป็นแบบป่าต้นน้ำถึงทะเล ดังจะเห็นได้จากมีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยกับมาเลเซีย มีแม่น้ำสายสำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำกระบุรี แม่น้ำหลังสวน แม่น้ำตะกั่วป่า แม่น้ำท่าทอง แม่น้ำพุมดวง แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำตรัง แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำปัตตานี และ แม่น้ำโกลก ชายหาดทั้งสองฝั่งของภาคใต้มีความแตกต่างกัน คือ ฝั่งอ่าวไทยเกิดจากการยกตัวสูงทำให้ชายหาดเป็นแนวยาว เรียบ กว้าง และน้ำตื้น ส่วนทะเลอันดามันมีชายฝั่งยุบต่ำลง ทำให้มีที่ราบน้อย ชายหาดเว้าแหว่ง เป็นโขดหิน มีหน้าผาสูงชัน

ภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ภาคใต้เป็นแหล่งอาหารทะเลที่สำคัญ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายและสวยงาม ทั้งป่าเขา ทะเล น้ำตก จึงไม่น่าแปลกใจที่อาชีพของคนใต้จะแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด ดังเช่นการทำสวนยางพาราซึ่งเป็นพืชสำคัญที่สุด รองลงมาเป็นส่วนมะพร้าว สวนผลไม้ ได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง สวนปาล์ม น้ำมัน ไร่กาแฟ ส่วนการทำนาจะมีมากทางด้านชายฝั่งตะวันออกในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และบางส่วนของจังหวัดสงขลา นอกจากนี้ยังมีเหมืองแร่ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะดีบุก การประมง มีทั้งการทำประมงพื้นบ้านซึ่งทำกันตลอดแนวชายฝั่ง และการทำประมงน้ำลึกโดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตก โดยมีท่าเรือประมงที่จังหวัดระนอง และกันตัง จังหวัดตรัง พร้อมกับมีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำรองรับด้วย การท่องเที่ยวในปัจจุบัน กลายเป็นอาชีพที่สำคัญในเกาะสมุย เกาะพะงัน จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และตรัง เพราะชายฝั่งทะเลในบริเวณดังกล่าว เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะจากต่างประเทศให้เข้ามาพักผ่อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจากมาเลเซียและสิงคโปร์ จะนิยมมาซื้อเสื้อผ้า เครื่องใช้ และบริโภคอาหารแปลกๆ ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพราะมีราคาถูก

ความหลากหลายของชาติพันธุ์ในภาคใต้ เป็นจุดเด่นสำคัญประการหนึ่ง หากมองในแง่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะเข้าใจได้ว่า คนท้องถิ่นเหล่านี้มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างบ้านแปงเมือง และพัฒนาภาคใต้มาจนถึงทุกวันนี้ โดยเฉพาะวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดต่อกันมา สะสมเป็นทุนทางสังคมของคนใต้ อันเป็นรากฐานสำคัญของสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ถึงกระนั้น นโยบายของรัฐนับว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ ซึ่งอาจสร้างผลกระทบ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อคน ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมในพื้นที่นั้นๆ อันเป็นปัจจัยสำคัญของการอยู่เย็นและเป็นสุข หรือ สุขภาวะ ในการนี้รัฐบาลภายใต้การนำของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบาย

ของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2551 ที่ห้องประชุมกระทรวงการต่างประเทศ โดยกล่าวว่า “นโยบายเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรม ข้อ 4.2.2.6 รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เช่น การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นต้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่”

อย่างไรก็ตามแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ มิได้เพิ่งเกิดขึ้นมาในรัฐบาลชุดนี้ หากแต่มีการวางกรอบแนวคิดและพัฒนาแนวนโยบายมาอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ดังจะเห็นได้จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำกรอบแนวคิดการพัฒนาภาคใต้ โดยในเอกสารกรอบแนวคิดการพัฒนาภาคใต้และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับแผนงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ฉบับมิถุนายน 2551 และ ร่างแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน ฉบับสิงหาคม 2551 ได้ระบุถึงโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ในภาคใต้ หลายโครงการ อาทิ โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี การก่อสร้างโรงถลุงเหล็กแบบครบวงจร รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่าเรือน้ำลึก เขื่อน โรงไฟฟ้าถ่านหิน ฯลฯ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมาก

ทั้งนี้นอกจากคำประกาศนโยบายด้านเศรษฐกิจแล้ว รัฐบาลยังได้ประกาศนโยบายด้านสาธารณสุขด้วยว่า ข้อ 3.3.1 “สนับสนุนการดำเนินการตามแนวทางของกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ โดยเร่งดำเนินการมาตรการสร้างเสริมสุขภาพและลดปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพและการเจ็บป่วยเรื้อรัง...”

ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาภาคใต้ตามแนวนโยบายเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับนโยบายด้านสาธารณสุข รวมถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 57 วรรคสอง ที่ว่า “การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ”

หนังสือ “แผนพัฒนาภาคใต้ ภายใต้เงาอุตสาหกรรม” เล่มนี้ จึงถูกจัดทำขึ้นด้วยความหวังว่าจะเป็นตัวตั้งต้นในการจุดประเด็นให้ภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคการเมือง ราชการ เอกชน ธุรกิจ นักวิชาการ และที่สำคัญคือประชาชนคนท้องถิ่น ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาภาคใต้ตามแนวทางที่ภาครัฐได้วางกรอบไว้เปรียบเทียบกับแผนพัฒนาตามจินตนาการของคนใต้ และช่วยกันหยิบยกประเด็นสำคัญมาถกเถียง แลกเปลี่ยนข้อมูล อภิปรายความเห็น ข้อห่วงกังวลต่างๆ ตลอดจนเหตุผล

และหลักฐานกันอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่พึงกระทำตามหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งอันอาจเกิดขึ้นจากการที่ไม่เข้าใจกัน ก่อนจะก้าวไปสู่ขั้นตอนการแสวงหาทางเลือกการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพและทุนทางสังคมของคนใต้ และร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาที่ทำให้ภาคใต้เป็นสังคมสุขภาวะอย่างยั่งยืนต่อไป

อนึ่ง ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้ใช้ข้อมูลหลักจากเอกสาร “กรอบแนวคิดการพัฒนาภาคใต้ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับแผนงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้” ฉบับมิถุนายน 2551 และเอกสาร “(ร่าง) แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน” ฉบับสิงหาคม 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบกับใช้ข้อมูลจากพื้นที่ และข้อคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

มีนาคม 2552

สารบัญ

บทที่ 1 ทำความรู้จักภาคใต้	7
รู้จักภาคใต้ในมิติเศรษฐกิจ	7
รู้จักภาคใต้ในมิติสังคม	9
รู้จักภาคใต้ในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	9
บทที่ 2 ภาคใต้บนเส้นทางการพัฒนาอุตสาหกรรม	11
ความเป็นมาและกำลังจะเป็นไปของการพัฒนา	11
แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักในพื้นที่	14
บทที่ 3 การพัฒนาอุตสาหกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น	19
ประจวบคีรีขันธ์	19
ชุมพร	20
สุราษฎร์ธานี	22
นครศรีธรรมราช	24
สตูล	26
บทที่ 4 เส้นทางการพัฒนาที่ทุกคนร่วมเดิน	28

บทที่ 1

ทำรู้จักภาคใต้

ลักษณะเด่นของภาคใต้ คือเป็นดินแดนด้านขวาน ความยาวจากทิศเหนือจดทิศใต้มีระยะทางประมาณ 750 กิโลเมตร ทิศตะวันออกติดอ่าวไทย ส่วนทิศตะวันตกติดทะเลอันดามัน มีพื้นที่รวม 71,476 ตารางกิโลเมตร ประมาณร้อยละ 40 เป็นพื้นที่สูงหรือภูเขา ที่เหลือเป็นที่ราบ สำหรับสภาพภูมิอากาศภาคใต้มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝนและฤดูร้อน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,000 มิลลิเมตรต่อปี และปริมาณน้ำท่า 68,957 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

เศรษฐกิจของภาคใต้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะการปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน รวมถึงการทำประมง ขณะที่อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรขั้นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมสำคัญที่สร้างรายได้ให้กับภูมิภาคและของประเทศ เพียงแต่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเท่านั้น ทั้งที่ภาคใต้มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายและสวยงาม ทั้งป่าเขา ทะเล น้ำตก ตลอดจนมีทุนทางสังคมไม่ว่าศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและประวัติศาสตร์อันยาวนาน เหล่านี้คือเสน่ห์และความเป็นภาคใต้

รู้จักภาคใต้ในมิติเศรษฐกิจ

ในช่วงปี 2545 – 2549 ภาคใต้มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 4.7 ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.8 ต่อปี โดยในปี 2549 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเพียงประมาณร้อยละ 9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือจีดีพี **แม้ขนาดทางเศรษฐกิจของภาคใต้ค่อนข้างเล็ก แต่นั่นเพราะโครงสร้างเศรษฐกิจส่วนใหญ่พึ่งพาสาขาเกษตรเป็นหลัก** กล่าวคือภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีสัดส่วนมูลค่าสูงถึงร้อยละ 36 รองลงมาคือภาคบริการมีมูลค่าร้อยละ 21 ภาคอุตสาหกรรมมีมูลค่าร้อยละ 14 และภาคการคามีมูลค่าร้อยละ 12

ดังนั้นแม้ขนาดทางเศรษฐกิจของภาคใต้ค่อนข้างเล็ก แต่ในภาพรวมชีวิตของคนใต้ก็ไม่เคยล่าเค็ญ

ในทางตรงกันข้าม หากพิจารณาสัดส่วนคนจนของภาคใต้ กลับพบว่า **มีแนวโน้มลดลง** แถมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเสียด้วยซ้ำ โดยลดลงจากร้อยละ 9.6 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 5.9 ในปี 2550 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนคนจนประมาณร้อยละ 8.5

ภาคการเกษตร: ฐานเศรษฐกิจหลักของภูมิภาค

พื้นที่ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 60 ของภาคได้ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร โดยเน้นปลูกไม้ยืนต้นและไม่ผลเป็นหลัก ซึ่งไม้ยืนต้นที่เป็นพืชเศรษฐกิจหลัก คือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ส่วนไม้ผลที่สำคัญคือ ทุเรียน เงาะ และมังคุด

ในส่วนของการปลูกยางพารา ไม่เพียงแต่เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาค หากทว่ายังมีสัดส่วนการผลิตและส่งออกติดอันดับ 1 ใน 3 ของโลก ขณะที่การปลูกปาล์มน้ำมัน มีการปลูกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นภูมิภาคที่มีการปลูกมากที่สุดในประเทศไทย คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 94 ของผลผลิตทั้งประเทศ สาเหตุที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความต้องการนำไปผลิตไบโอดีเซลเพื่อเป็นพลังงานทดแทน อย่างไรก็ตาม การขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน หลายกรณีมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการปลูกสวนและทำนาเป็นพื้นที่ปาล์มน้ำมัน ทำให้อาจเกิดผลกระทบต่อพื้นที่ผลิตอาหารของภาคได้

อุตสาหกรรม: การผลิตบนพื้นฐานของภาคเกษตร

ฐานอุตสาหกรรมของภาคได้ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรขั้นต้นที่ใช้วัตถุดิบที่มีมากในพื้นที่ อาทิ อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ยาง และอาหาร/ห้องเย็น เป็นต้น โดยโรงงานอุตสาหกรรมกว่าร้อยละ 80 เป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานแปรรูปผลผลิตเกษตรเป็นสินค้าขั้นต้นและส่งออกไปยังกรุงเทพมหานคร หรือส่งออกไปต่างประเทศ

การท่องเที่ยว: แหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญของประเทศ

ในปี 2549 ภาคได้มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติถึง 1.5 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 22 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั่วประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นภูมิภาคที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงที่สุดหากไม่นับรวมกรุงเทพมหานครที่ถือเป็นจุดศูนย์กลางการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของทั้งในระดับภูมิภาคและประเทศ

ทั้งนี้ภาคได้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ป่าเขา น้ำตก และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากมีทุนทางสังคมที่เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งมีเอกลักษณ์และมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ขณะที่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามหลายแห่งยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

ส่วนการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มลดลง อันเป็นผลกระทบมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดน

การค้าชายแดนคึกคัก

การค้าชายแดนระหว่างภาคใต้กับมาเลเซียมีมูลค่าการค้าสูงที่สุดเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าผ่านแดนระหว่างภาคอื่นกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยในปี 2550 มีมูลค่าการค้าประมาณ 3.7 แสนล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 75 ของมูลค่าการค้าผ่านแดนของประเทศ ที่สำคัญมูลค่าการค้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อีกทั้งมูลค่าการส่งออกมากกว่านำเข้า ส่วนใหญ่เป็นการค้าผ่านด่านสะเตาะและป่าดงเบงการ์ สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยางธรรมชาติ อุปกรณ์ประกอบเครื่องยนต์ มอเตอร์ และแผ่นซีดีไม่อัด ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ อุปกรณ์ประกอบเครื่องจักร วงจรพิมพ์ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

รู้จักภาคใต้ในมิติสังคม

จุดแข็งของภาคใต้คือชุมชนมีความเข้มแข็ง เน้นการพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนกลายเป็นพื้นที่ที่มีขบวนการคุ้มครองทางสังคมที่แข็งแกร่ง และมีบทบาทในการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ชุมชนไม่เรียม และสมาพันธ์ประมงพื้นบ้านและป่าชายเลนภาคใต้ เป็นต้น

ในเรื่องระดับการศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาไม่สูงมากนัก โดยในแต่ละจังหวัดมีสัดส่วนของผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาว่าร้อยละ 50 ยกเว้นเพียงจังหวัดภูเก็ต อย่างไรก็ดี ตลาดแรงงานของภาคใต้ก็ไม่ได้อาศัยแรงงานที่มีการศึกษาสูงมากนัก เนื่องจากฐานการผลิตในพื้นที่ยังเน้นการทำเกษตรเป็นหลัก

ส่วนเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาพื้นที่รวมทั้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

รู้จักภาคใต้ในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ภาคใต้ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศที่หลากหลาย โดยเฉพาะป่าบกและป่าชายเลน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณเทือกเขาตามตะวันตกและชายฝั่งทะเลอันดามัน ขณะที่ทางฝั่งอ่าวไทยความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ ภาคใต้ยังมีพื้นที่ชุ่มน้ำในภาคที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมาก ซึ่งได้รับการจัดความสำคัญในระดับนานาชาติทั้งสิ้น 7 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี และหลายแห่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่อนุรักษ์

อย่างไรก็ตามในด้านของทรัพยากรประมง พบว่ามีภาวะเสื่อมโทรม โดยสัตว์น้ำมีปริมาณลดลงจนอยู่ในขั้นวิกฤต กล่าวคือในปี 2504 เคยมีปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ 298 กิโลกรัมต่อชั่วโมง แต่ในปัจจุบันเหลือเพียงประมาณ 12 กิโลกรัมต่อชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการทำประมงพาณิชย์ที่มากเกินไป

ส่วนปัญหาในเรื่องการกัดเซาะชายฝั่ง พบว่ามีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยชายฝั่งอ่าวไทยมีความยาว การกัดเซาะสูงถึง 157 กิโลเมตร คิดเป็นประมาณร้อยละ 24 ของความยาวชายฝั่งทั้งหมด และชายฝั่งทะเล อันดามันมีความยาวการกัดเซาะสูงถึง 111 กิโลเมตร คิดเป็นประมาณร้อยละ 12 ของความยาว ชายฝั่งทั้งหมด สาเหตุสำคัญเกิดจากสภาพอากาศที่แปรปรวน แล้วทำให้เกิดสภาวะคลื่นลมแรงผิดปกติ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ท่าเทียบเรือน้ำลึก เขื่อนกักเก็บน้ำ เป็นต้น ส่งผลให้มวลทราย บริเวณชายฝั่งขาดความสมดุล

นอกจากนี้ การขยายตัวของเมืองและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ยังส่งผลกระทบต่อ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะ น้ำเสีย การขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ดังเช่นที่เกาะสมุย เกาะ ภูเก็ต หาดใหญ่ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป สถานเศรษฐกิจของภาคใต้ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร ประมง และการท่องเที่ยว เป็นสำคัญ โดยพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทางทะเลและบนบก อย่างไรก็ตาม ภาคใต้ยังคงมีปัญหาคือต้องได้รับการแก้ไขหลายประการ เช่น ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ปัญหา ผลกระทบจากการพัฒนา ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น แต่ประเด็น ที่สำคัญมากไปกว่านั้นก็คือ แผนพัฒนาภาคใต้ที่กำหนดโดยภาครัฐ ได้พิจารณาถึงของเท็จจริงเหล่านี้ และนำสู่การกำหนดอนาคตการพัฒนาภาคใต้ไว้อย่างมีน้ำหนักมากน้อยเพียงใด

บทที่ 2

ภาคใต้บนเส้นทางพัฒนาอุตสาหกรรม

ความเป็นมาและกำลังจะเป็นไปของการพัฒนา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา ตั้งอยู่บนความเชื่อของการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพื่อแข่งขันกับนานาชาติ

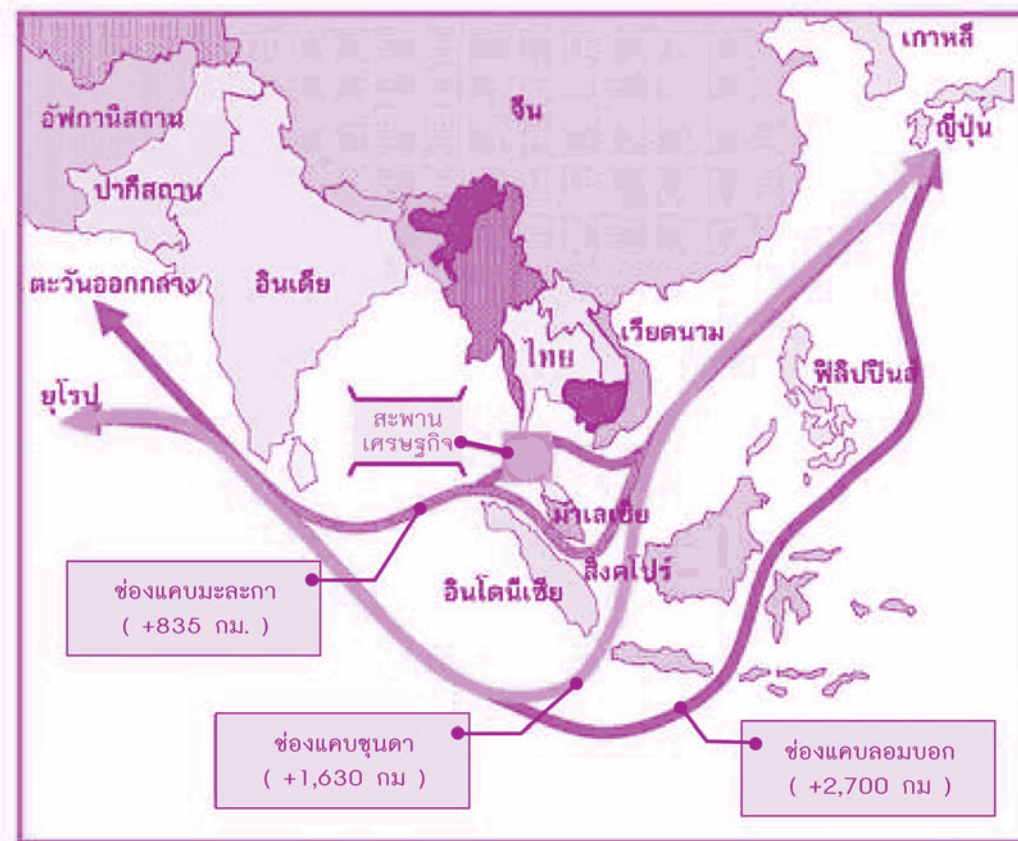
แผนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ก็เช่นเดียวกัน โดยในปี 2532 คณะรัฐมนตรีสมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ ภายใต้ชื่อโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ หรือ เซาเทิร์นซีบอร์ด โดยมีพื้นที่เป้าหมายคือ สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ และนครศรีธรรมราช

โครงการดังกล่าวมีแนวคิดที่จะสร้าง **สะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge)** เชื่อมโยงระหว่างฝั่งอันดามันและอ่าวไทยด้วยระบบคมนาคมขนส่งร่วมแบบผสมผสาน ประกอบด้วย ระบบถนน รถไฟ ท่อส่งน้ำมัน โดยมุ่งหวังให้การพัฒนาดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมและ **เปิดประตูการค้าระดับโลก (Gateway)** เพราะสะพานเศรษฐกิจจะช่วยย่นระยะการขนส่งระหว่างภูมิภาคตะวันออกกลางกับประเทศ ริมฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก

ต่อมาในช่วงปี 2534 – 2535 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษา Bechtel (สหรัฐอเมริกา) / Nippon Koei (ญี่ปุ่น) / AEC (ไทย) / SEATEC (ไทย) ให้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ และได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลชวณ หลีกภัย ในปี 2536 โดยสาระสำคัญของแผนแม่บทฉบับนี้ มีการระบุถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมแกนนำขนาดใหญ่ ที่จะเน้น **พัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันและปิโตรเคมีเป็นหลัก** เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง

กระทั่งในสมัยรัฐบาลบรรหาร ศิลปอาชา คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติให้กำหนดที่ตั้งท่าเรือน้ำลึกและให้ศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจัดทำโดยกลุ่มบริษัทที่ปรึกษา Environmental Consultancy and Assistance – Ecolas NV, Antwerp Port Engineering and Consulting – APEC VZW, Southeast Asia Technology Co.Ltd. – SEATEC การศึกษาดังกล่าวแล้วเสร็จในปลายปี 2539

เส้นทางเดินเรือหลักระหว่าง ตะวันออกกลาง-ตะวันออกไกล และสะพานเศรษฐกิจ

ครั้นในปี 2540 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ การพัฒนาต่างๆ จึงชะงักงัน เมื่อเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ในสมัยของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ได้มีการต่อยอดแผนเดิมด้วยการกำหนดเป้าหมาย **การพัฒนาเส้นทางยุทธศาสตร์พลังงาน (Strategic Energy Land Bridge)** ซึ่งเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการจัดหาและสำรองน้ำมัน เพิ่มทางเลือกเส้นทางขนส่งน้ำมัน แทนช่องแคบมะละกา การพัฒนาตลาดน้ำมัน และอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่อเนื่องของภูมิภาคนี้

นอกจากการสร้างสะพานเศรษฐกิจเพื่อเปิดประตูการค้าด้านพลังงานและการลงทุนในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแล้ว ในส่วนของการพัฒนา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่าง ยังมีกรอบความร่วมมือ**โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle Development Project: IMT-GT)** ซึ่งเป็นความร่วมมือระดับพหุภาคี บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ ความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาภาคใต้ตอนล่างของไทย ภาคเหนือของมาเลเซีย และทางเหนือของสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย

ทั้งนี้ รูปธรรมสำคัญอันหนึ่งของโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย คือ **แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลา** ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ที่การใช้ประโยชน์จากกาชธรรมชาติตามโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซียเพื่อขยายอุตสาหกรรมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในปัจจุบันได้มีการก่อสร้างโรงแยกกาชจนแล้วเสร็จที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และมีแผนการที่จะสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมจะนะจำนวน 2 ชุด กำลังการผลิต 1,410 เมกะวัตต์

อีกแผนงานหนึ่งที่เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ **ความร่วมมือภายใต้กรอบคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาชายแดนไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Committee on Joint Development Strategy for Border Areas: JDS)** ซึ่งเป็นความร่วมมือในระดับทวิภาคี ริเริ่มขึ้นในปี 2547 โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการเร่งดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย-มาเลเซีย บริเวณอำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประเทศไทย กับเมืองบูกิตกาบูยัตัม รัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย

นอกจากนี้ ในส่วนของพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ชุมพร และ นครศรีธรรมราชรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนกิจการอุตสาหกรรมเหล็กขึ้นต้นเพื่อผลิตเหล็กคุณภาพสูง ซึ่งนั่นก็หมายความว่าต้องมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ขึ้นมารองรับเป็นการเฉพาะ เช่น ท่าเรือน้ำลึกสำหรับเรือขนาดใหญ่ อ่างเก็บน้ำ ระบบขนส่งและโลจิสติกส์ ระบบสาธารณสุขภาค และระบบกำจัดของเสีย เป็นต้น

เช่นเดียวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระดับประเทศ รัฐบาลได้มีการอนุมัติแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 3 ซึ่งจำเป็นต้องหาพื้นที่ใหม่เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เนื่องจากพื้นที่เดิมคือที่มาตาพุด ประสบปัญหามลพิษอย่างหนัก ไม่สามารถรองรับมลพิษได้อีกต่อไป อีกทั้งได้รับการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ โดยหนึ่งในพื้นที่ใหม่ที่ถูกคาดการณ์ไว้ว่าจะพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี คืออำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับความเคลื่อนไหวที่รัฐบาลดำเนินการอยู่ในตอนนี้ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 ได้มีมติเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ดำเนินการศึกษาโครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้อย่างยั่งยืน (Planning for the Sustainable Development of Southern Thailand) รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ เพื่อเป็นกลจักรสำคัญในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาเศรษฐกิจภาคใต้ต่างๆ เหล่านี้

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักในพื้นที่

ขยายอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ

มีการคาดการณ์ความต้องการใช้เหล็กที่จะเพิ่มขึ้นจาก 16.3 ล้านตันในปี 2551 เป็น 33.6 ล้านตันในปี 2570 และ 42.66 ล้านตันในปี 2580 อันเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และบรรจุภัณฑ์ โดยในปัจจุบันการลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกและบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันตก โดยเฉพาะบริเวณอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งปัจจุบันมีข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่และการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุน ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ ซึ่งส่งต่อวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต่อไป รัฐบาลจึงมีความต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กอย่างครบวงจร

การส่งเสริมอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำของรัฐบาลเริ่มมีความชัดเจนขึ้นเมื่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI ให้การสนับสนุนกิจการเหล็กขั้นต้นเพื่อผลิตเหล็กคุณภาพสูง โดยขณะนี้มีบริษัทเอกชนทั้งในและต่างประเทศสนใจที่จะลงทุนตั้งโรงงานเหล็กขั้นต้นในพื้นที่ภาคใต้ คือ บริษัท สหวิริยา สตีล อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ของไทย บริษัท Arcelor Mittal จากเนเธอร์แลนด์และลักซ์เอ็มเบอร์ก บริษัท Nippon Steel Corporation ของญี่ปุ่น บริษัท JFE ของญี่ปุ่น และบริษัท Baosteel ของจีน

พื้นที่ที่คาดว่าจะเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมเหล็กครบวงจรและก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก ได้แก่

- 1) บริเวณเขาแดง ตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2) แหลมช่องพระ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
- 3) บ้านแหลมทวด อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 4) บ้านบางปอ อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

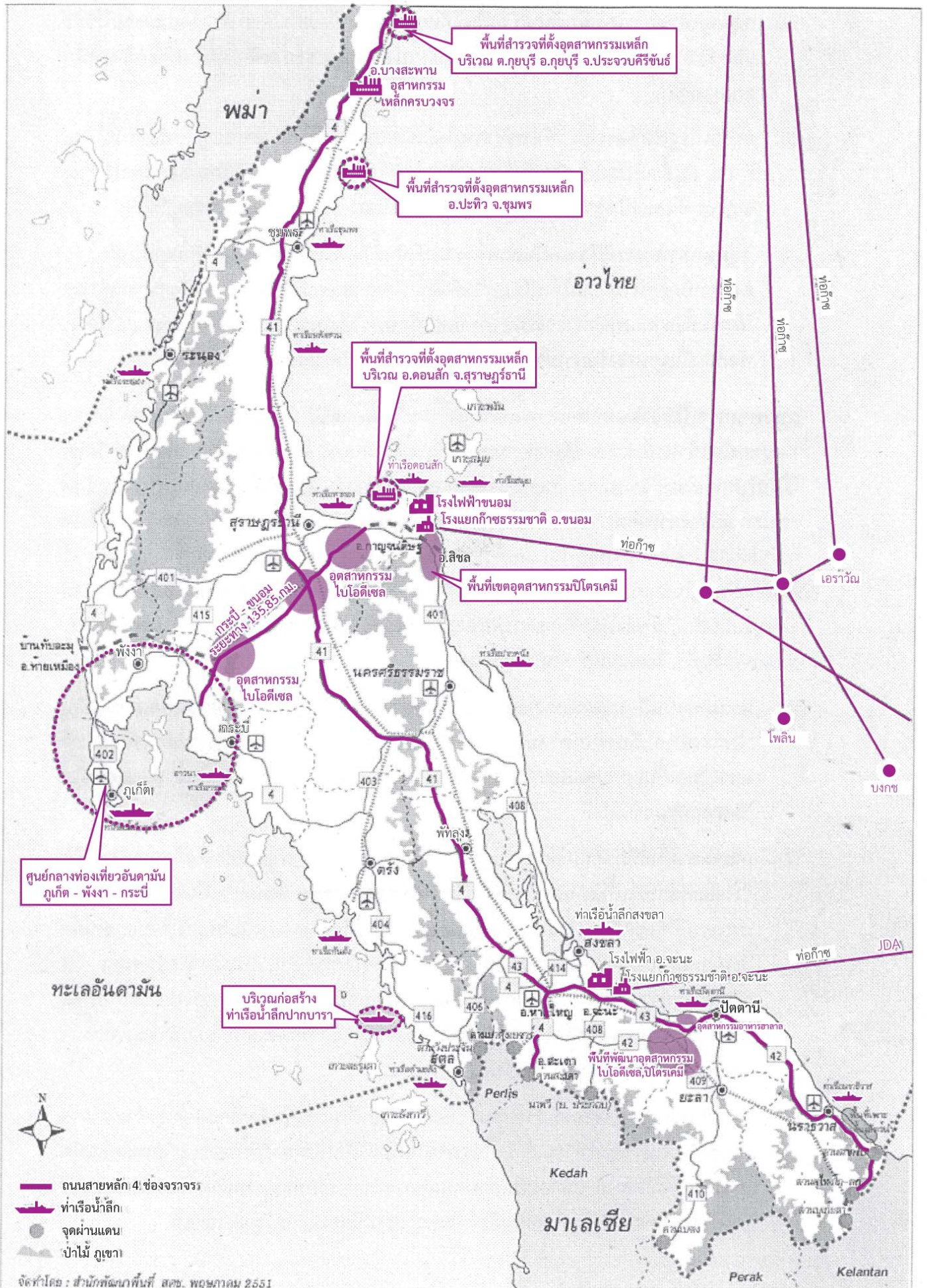
สร้างสะพานเศรษฐกิจ ผุดอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

ด้วยลักษณะเด่นของภาคใต้ที่ขนานด้วยทะเลทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ภาคใต้จึงถูกกำหนดให้เป็นประตูการค้าเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคตะวันออกกลางกับประเทศริมฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ด้วยการสร้างสะพานเศรษฐกิจ และการพัฒนาท่าเลกาการลงทุน ที่เหมาะสม ดังนี้

- 1) สะพานเศรษฐกิจในแนวเส้นทางสตูล-สงขลา เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาภาคใต้ตอนล่างของไทยกับพื้นที่เศรษฐกิจตอนเหนือและชายฝั่งทะเลตะวันออกของมาเลเซีย โดยแผนงานประกอบด้วย

- พัฒนาท่าเรือน้ำลึกบริเวณท่าเรือปากบารา จังหวัดสตูล เชื่อมโยงกับท่าเรือน้ำลึกจังหวัดสงขลา ด้วยระบบคมนาคมขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ทั้งระบบถนน รถไฟ ระบบท่อ เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ขยายตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิศทางการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและเขตอุตสาหกรรมในภาคใต้

- พัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและชุมชนศูนย์กลางบริเวณส่วนปลายสะพานเศรษฐกิจ

2) สะพานเศรษฐกิจในแนวเส้นทางกระบี่-ขนอม ให้เป็นแนวเส้นทางเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Corridor) เน้นการใช้ประโยชน์จากโครงข่ายถนนที่สมบูรณ์เชื่อมโยงแนวตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ เพื่อสนับสนุนการผลิต การค้า การขนส่ง และการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ โดยแผนงานประกอบด้วย

- พัฒนานิคม/เขตอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรครบวงจร โดยเชื่อมโยงอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพื่อขยายฐานการผลิตในพื้นที่ โดยเฉพาะการส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร อาทิ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน อาหารทะเลกระป๋อง เป็นต้น
- จัดตั้งศูนย์แปรรูปสินค้าการเกษตรบริเวณสุราษฎร์ธานีและกระบี่ เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนสินค้าและผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้
- พัฒนาศูนย์กลางให้บริการกระจายสินค้าและโลจิสติกส์ในบริเวณพื้นที่ตอนปลายของแนวพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ที่จังหวัดกระบี่ ฝั่งอันดามัน และจังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช ในส่วนของฝั่งอ่าวไทย
- เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและธุรกิจต่อเนื่องจากก๊าซธรรมชาติเป็นฐานบริเวณขนอม-ลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช

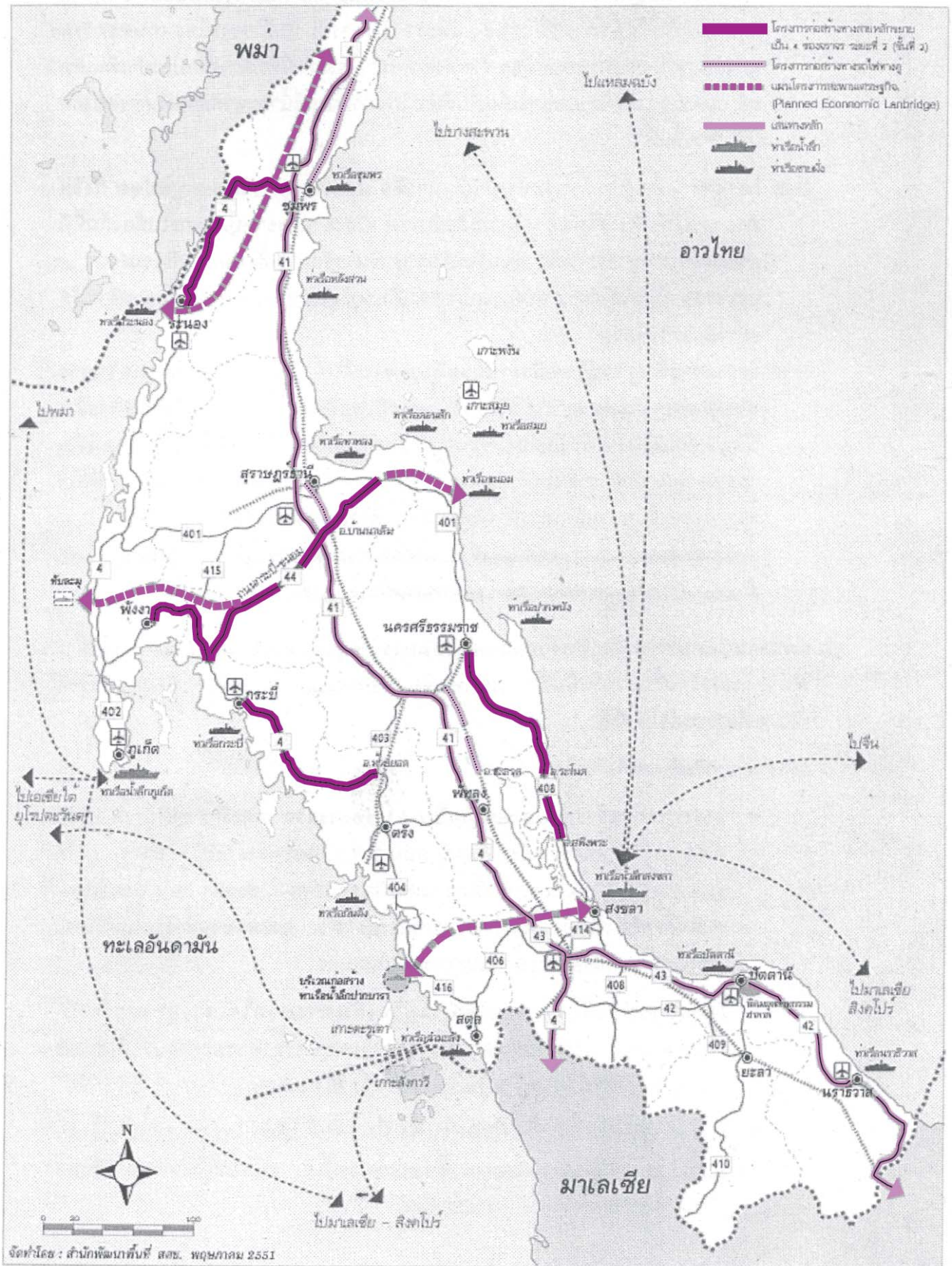
3) สะพานเศรษฐกิจในแนวเส้นทางระนอง-ชุมพร เพื่อเชื่อมโยงสนับสนุนธุรกิจการค้าและบริการระหว่างภาคใต้ตอนบนและพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันตก โดยแผนงานประกอบด้วย

- ใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐลงทุนไว้แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะท่าเรือระนอง
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณจังหวัดระนองกับแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งอ่าวไทยตอนบน

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจุบันมีกรอบความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่ดำเนินอยู่และส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคใต้ ทั้งในด้านความผูกพันทางนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ของไทย และผลกระทบจากแผนงานความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะของการวางแผนในภาพรวมของทั้งอนุภูมิภาค ร่วมกัน ได้แก่ โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle Development Project: IMT-GT), แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการในการพัฒนา เขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลา, ความร่วมมือภายใต้กรอบคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาชายแดนไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Committee on Joint Development Strategy for Border Areas: JDS)

โครงสร้างพื้นฐาน 14 จังหวัดภาคใต้

1) โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย ครอบคลุม 14 จังหวัดภาคใต้ของไทย 8 รัฐทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกของมาเลเซีย และ 10 จังหวัดของเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย โดยแนวทางการพัฒนาในปี 2550 – 2554 มุ่งใช้ประโยชน์สูงสุดจากภาวะความถี่ของทางเศรษฐกิจและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของพื้นที่อนุภูมิภาค เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการลงทุนและการส่งออก ส่งเสริมการท่องเที่ยว ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และการดำเนินธุรกรรม ตลอดจนลดต้นทุนการผลิตและการกระจายสินค้า ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานใน 2 แผนงานหลัก คือ (1) การปรับปรุงกฎระเบียบและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน การขนส่งสินค้าและบริการ และ (2) การกำหนดแนวพื้นที่เศรษฐกิจเป็นแกนกลางเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านปัจจัยการผลิต ศูนย์การแปรรูปและระบบโลจิสติกส์

2) แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลา พื้นที่เป้าหมายครอบคลุม 7 อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งรวมพื้นที่โครงการโรงแยกก๊าซและท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงนิคมอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานีด้วย โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาประกอบด้วย

- เส้นทางการผลิตอุตสาหกรรม โดยจะเน้นอุตสาหกรรมเบามูลค่าสูง และดึงอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงจากปีนังที่จะได้ประโยชน์จากแหล่งผลิตที่มีต้นทุนแรงงานต่ำไหลเข้ามาตั้งตามเส้นทาง
- เส้นทางการค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมการค้าที่จะเพิ่มขึ้น
- พัฒนาเส้นทางคมนาคม ทำหน้าที่เป็นประตูสู่นานาชาติ ที่มีทั้งสนามบิน ท่าเรือน้ำลึก ถนนทางรถไฟที่เชื่อมโยงในพื้นที่ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมและการค้าที่จะเพิ่มขึ้น
- เส้นทางท่องเที่ยว แม้จะไม่ใช่เป้าหมายหลัก แต่ก็น่าจะสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งได้

3) ความร่วมมือภายใต้กรอบคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาชายแดนไทย-มาเลเซีย พื้นที่ดำเนินการประกอบด้วย 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กับ 4 รัฐทางด้านเหนือของมาเลเซีย ได้แก่ รัฐปะลิส เกดะห์ เประ และกลันตัน

ขณะนี้อยู่ระหว่างการเร่งดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย-มาเลเซีย บริเวณอำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา กับเมืองบูกิตกาฮูฮิตัม รัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย โดยในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว คือสะพานข้ามแม่น้ำโกลกที่บ้านบูเกะตา-บ้านบูกิตบูหงา และที่อยู่ในระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาสะพานข้ามแม่น้ำโกลกอีกสองแห่ง คือที่บริเวณด่านศุลกากรสุโงโกลก-รันเตาบันยัง และด่านศุลกากรตากใบ-เบ็งกอลันกูโบร์ เพื่อเปิดประตูเชื่อมโยงระหว่างสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยกับรัฐกลันตันของมาเลเซีย

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีแผนที่จะขยายฐานการผลิตอาหารฮาลาล เพื่อดึงดูดประชาชนที่เป็นชาวมุสลิมให้มีโอกาสประกอบอาชีพในประเทศ และเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประการหนึ่งด้วย

บทที่ 3

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น

ในปัจจุบันมีการจัดทำแผนภูมิภาคในทุกพื้นที่ของประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการลงทุนขนาดใหญ่และมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม โครงสร้างทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ทางสังคม ที่สำคัญมักเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ก้าวหน้า โดยหวังว่าจะเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ชัดความยากจน หากแต่มีได้คำนึงถึงผลกระทบต่อฐานทรัพยากร และเศรษฐกิจท้องถิ่นดั้งเดิม รวมไปถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่จะตามมาอย่างเพียงพอ

ประจวบคีรีขันธ์

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ในบริเวณตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน

เป้าหมายการพัฒนา

ขยายอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น โดยการก่อสร้างโรงถลุงเหล็กบนพื้นที่ 1,500 ไร่ และขยายท่าเรือน้ำลึก ซึ่งจะมีร่องน้ำลึก 21 เมตร สามารถรับเรือขนถ่ายสินค้าขนาด 250,000 DWT ซึ่งกินน้ำลึกขนาด 18 เมตรได้พร้อมกัน 3 ลำ

ลักษณะเด่นของพื้นที่

มีป่าพรุแม่รำพึงกินอาณาบริเวณนับพันไร่ พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นป่ากระจูด ป่าเสม็ดขาว และป่าจาก มีแอ่งน้ำขนาดใหญ่เป็นที่อาศัยของปลาเล็กปลาน้อย และมีนกนานาชนิดอาศัยอยู่ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่รับน้ำในฤดูน้ำหลาก ปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้อยู่ระหว่างการประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งใหม่ของประเทศ

เหตุผลของการเลือกพื้นที่

มีโรงงานเหล็กของเครือสหวิริยาอยู่ก่อนแล้ว 4 โรงงาน คือโรงงานเหล็กแผ่นรีดร้อน โรงงานเหล็กแผ่นรีดเย็น โรงงานเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสี และโรงงานเหล็กเส้นและเหล็กข่อย นอกจากนี้มีท่าเรือพาณิชย์สากล สามารถรองรับเรือขนาด 100,000 DWT

สภาพการณ์จริงในพื้นที่

โครงการโรงถลุงเหล็กและการขยายท่าเรือน้ำลึกถูกต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ ขณะเดียวกันโครงการดังกล่าวยังไม่ผ่านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แต่ก็มี ความพยายามบุกเบิกป่าพรุแม่รำพึงเพื่อออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ

ข้อที่น่าห่วงกังวล

- มลพิษทางน้ำและทางอากาศ ซึ่งอุตสาหกรรมเหล็กเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ก่อผลกระทบเกิดขึ้นแล้ว ทั้งฝุ่น เหมะควัน และคราบน้ำมันที่ปะปนมากับอากาศ
- เกิดการแย่งชิงน้ำเพื่อป้อนให้กับกลุ่มธุรกิจ
- เกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชนระหว่างชาวบ้านกลุ่มที่เห็นด้วยกับกลุ่มที่ต่อต้านโครงการ อีกทั้งมีแนวโน้มบานปลายหากมีการเดินหน้าโครงการต่อไป
- ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอ่าวเทียน และอ่าวบ่อทองหลาง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับจังหวัด
- ผลกระทบต่อทรัพยากรประมง เนื่องจากเป็นแหล่งวางไข่ปลาที่สำคัญของประเทศ
- ผลกระทบต่อป่าพรุ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชน
- การขยายท่าเรือส่งผลกระทบต่อปัญหาการแพร่กระจายของตะกอนและระบบนิเวศทางทะเลให้รุนแรงขึ้น

ชุมชน

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่บริเวณแหลมช่องพระ ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว

เป้าหมายการพัฒนา

อุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น และท่าเรือน้ำลึก

ลักษณะเด่นของพื้นที่

ลักษณะพื้นที่เป็นหาดโค้งเป็นแนวยาว ชื่อว่าหาดถ้ำธง มีเขาหินปิดหัวหาดทั้งฝั่งซ้ายและขวา คือเขาถ้ำธงและเขาแหลมใหญ่ ชายฝั่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 1 เมตร ตลอดแนวชายฝั่ง

ในฤดูมรสุมจะมีลมแรงพัดเอาทรายสีขาวขึ้นไปกองเป็นแนวสันทรายเดี่ยวๆ เรียกว่าสันทรายบ้านถ้ำธง และมีทิวสนบนเนินทรายเลียบชายหาดยาวขนานไปกับชายหาดถ้ำธง โดยพื้นที่ด้านหลังของสันทรายเป็นลุ่มน้ำขัง บริเวณดังกล่าวจัดว่ามีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสวยงามมาก เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในพื้นที่ และเป็นสถานที่ที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ใกล้เคียงกันนั้นยังมีโครงการสวนพระองค์บ้านน้ำพุ ซึ่งทำหน้าที่อนุรักษ์พื้นที่ป่าและสันทราย โดยตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่ประมาณ 2 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ 2 แห่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณนั้นด้วย คือ หมู่บ้านประมงถ้ำธง และหมู่บ้านประมงเกาะเตียบ

นอกจากชายหาดที่สวยงามและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว ทะเลบริเวณดังกล่าวยังเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญของจังหวัด และมีทรัพยากรประมงที่อุดมสมบูรณ์

เหตุผลของการเลือกพื้นที่

- เส้นชั้นความลึกร่องน้ำ 20 เมตร อยู่ห่างจากชายฝั่งเพียง 1 กิโลเมตร (จากแผนที่ทางสมุทรศาสตร์ ถือได้ว่าเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ร่องน้ำลึกที่ระดับ 20 เมตรมากที่สุดในแถบอ่าวไทย) ทำให้สามารถสร้างสะพานลำเลียงสินค้าและวัตถุดิบเชื่อมโยงกับท่าเทียบเรือในระยะทางไม่ไกล ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและดำเนินการ
- พื้นที่หลังหาดมีที่ราบขนาดใหญ่หลายแสนไร่ ซึ่งเพียงพอต่อการเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมทั้งยังสามารถขยายโรงงานได้ในอนาคต โดยปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ สปก. และบางส่วนยังไม่มีเอกสารสิทธิ์
- ชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณนั้นมีขนาดเล็ก จึงคาดหวังว่างบประมาณในการเวนคืนและชดเชยจะไม่มากนัก
- มีแนวกำบังคลื่นลมตามธรรมชาติที่พัฒนามาจากตานทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันตกเฉียงใต้
- การคมนาคมสามารถเชื่อมต่อกับที่ตั้งท่าเรือได้สะดวก จึงน่าจะใช้เงินลงทุนไม่มาก เพื่อพัฒนาโครงข่ายถนน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นการพัฒนาตามแนวสายทางเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยปรับปรุงถนนทางเข้าเป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร จากถนนหมายเลข 44

สภาพการณ์จริงในพื้นที่

พื้นที่ที่ถูกกำหนดเป้าหมายไว้ให้เป็นที่ตั้งโรงงาน ปัจจุบันได้มีผู้กว้านซื้อที่ดินจากราษฎรบ้างแล้ว เพื่อเก็งกำไร ขณะที่ความพร้อมในด้านระบบสาธารณูปโภค พบว่ายังมีข้อจำกัดอยู่มาก ซึ่งต้องการการลงทุนและก่อสร้างตามมาอีกหลายอย่าง กล่าวคือ

แหล่งน้ำจืด ในบริเวณดังกล่าวมีแหล่งน้ำจืดจำกัด โดยมีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะใช้ในการประกอบอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้นในระยะแรกเท่านั้น แต่ในระยะยาวจำเป็นต้องใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำท่าแซะ ซึ่งอยู่ในระหว่างการก่อสร้างโดยกรมชลประทาน แต่ได้รับการต่อต้านจากประชาชน

ไฟฟ้า หากมีการสร้างโรงงานเหล็กขั้นต้น จำเป็นต้องสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่ม

ก๊าซธรรมชาติ ต้องวางท่อก๊าซธรรมชาติใต้ทะเลเพื่อส่งก๊าซธรรมชาติป้อนให้ทั้งโรงงานและโรงไฟฟ้า

จากการสำรวจพื้นที่ภาคใต้ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเชีย พบว่าประชาชนชาวชุมชนพรมมีทัศนคติต่อการลงทุนและการพัฒนาที่ต้องการให้เห็นการเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่ต้องการทำเรือน้ำลึก และโรงแรมขนาดใหญ่

ข้อที่นำห่วงกังวล

- ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และสวยงามมาก ตลอดจนมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด
- ผลกระทบต่อทรัพยากรประมง เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งวางไข่ของปลาทู
- ปัญหากัดเซาะชายฝั่ง มีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชายฝั่ง เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีการทับถมของตะกอนบริเวณชายฝั่งทะเลอันเกิดจากกระแสน้ำและกระแสน้ำ ดังนั้นจึงต้องมีการขุดลอกตะกอนออกเป็นระยะๆ รวมทั้งต้องก่อสร้างเขื่อนกันทรายและกันคลื่น
- ผลกระทบในระยะก่อสร้างท่าเทียบเรือ เนื่องจากต้องมีการขุดเจาะด้านล่างของเขานินเพื่อวางสายพานลำเลียง ส่งผลกระทบทั้งทางด้านฝุ่น เสียง การจราจร คุณภาพน้ำทะเล นิเวศทางทะเล การประมง รวมทั้งการแพร่กระจายตะกอนจากการถมทะเลและขุดร่องน้ำ
- การขาดแคลนน้ำ รวมไปถึงปัญหามลพิษทางน้ำและทางอากาศ เนื่องจากการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
- ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากการอพยพของแรงงานต่างถิ่น รวมถึงการทำลายฐานทรัพยากรและฐานเศรษฐกิจเดิมของชุมชนท้องถิ่น

สรุปสาระสำคัญ

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่บริเวณบ้านแหลมทวด ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก

เป้าหมายการพัฒนา

อุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น และท่าเรือน้ำลึก

ลักษณะเด่นของพื้นที่

เป็นพื้นที่ราบผืนใหญ่เชิงภูเขาเปิดสู่ฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย พื้นที่ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้ ซึ่งสภาพป่าและทรัพยากรทางทะเลมีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของโลมาสีชมพู พื้นที่บริเวณนี้จึงมีความสำคัญต่อภาคการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

นอกจากนั้น พื้นที่ที่จะก่อสร้างโครงการยังอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำของลำห้วยลำคลองหลายสายที่ไหลไปหล่อเลี้ยงพื้นที่โดยรอบ

เหตุผลของการเลือกพื้นที่

- มีพื้นที่หลังท่าห่างจากชายฝั่งประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นที่ราบผืนใหญ่หลายหมื่นไร่ สามารถพัฒนาเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมได้
- มีแนวกำบังคลื่นลมตามธรรมชาติ โดยมีเกาะสมุย หมู่เกาะอ่างทอง และแผ่นดินใหญ่เป็นแนวกันคลื่นลม ทำให้ได้รับอิทธิพลของคลื่นลมน้อย เรือสามารถเทียบท่าได้ตลอดปี
- การคมนาคมทางบกสามารถเชื่อมต่อกับที่ตั้งท่าเรือได้สะดวก โดยการพัฒนาโครงข่ายถนนส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาตามแนวสายทางเดิมที่มีอยู่แล้ว ทำให้ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง การเวนคืน และค่าชดเชยไม่มากนัก ส่วนการคมนาคมทางน้ำ มีท่าเทียบเรืออเนกประสงค์คอนกรีตของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารทางน้ำ และจากชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกไปยังชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
- ระบบสาธารณูปโภคค่อนข้างพร้อมสรรพ กล่าวคือ ปัจจุบันมีโรงไฟฟ้าขนอมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กำลังการผลิต 824 เมกะวัตต์ และมีโรงแยกก๊าซธรรมชาติขนอม ซึ่งมีการผลิตก๊าซมีเทน แอลพีจี และเอ็นจีแอล ส่วนแหล่งน้ำจืด ใช้น้ำจากแม่น้ำตาปี-พุมดวง ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 67 กิโลเมตร

สภาพการณ์จริงของพื้นที่

สุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีฐานเศรษฐกิจทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว โดยปลูกยางมากที่สุดในประเทศ และปาล์มเป็นอันดับสองของประเทศ มีอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และมีห้องเย็นสำหรับอาหารทะเลเพื่อแปรรูปและส่งออก ซึ่งการเกษตรเป็นรายได้ของจังหวัด ส่วนการท่องเที่ยวนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางทะเลและศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นชื่อ โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาเยือนกว่า 1 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยวประมาณปีละ 2 หมื่นล้านบาท

สำหรับพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวตามกฎหมายผังเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกทั้งพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ มีเกาะสมุยและหมู่เกาะอ่างทองซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับประเทศอยู่ในบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ สภาพชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ยังมีความหนาแน่นในระดับปานกลาง

ในแง่ทำเลที่จะก่อสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกนั้น พบว่าเส้นชั้นความลึกร่องน้ำ 20 เมตร อยู่ห่างจากชายฝั่งถึง 20 กิโลเมตร ดังนั้นในการก่อสร้างสะพานลำเลียงสินค้าและวัตถุดิบเพื่อเชื่อมโยงกับท่าเทียบเรือซึ่งมีระยะทางไกลมาก จึงต้องใช้งบประมาณก่อสร้างและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูงมากด้วยเช่นกัน

การสำรวจความเห็นของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเชีย พบว่าประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องการอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ เนื่องจากผู้ได้รับประโยชน์เป็นกลุ่มทุนใหญ่ ซึ่งไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อคนภาคใต้ โดยเห็นว่าพื้นที่ภาคใต้เหมาะสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง นอกจากนี้ทางจังหวัดมีผลผลิตจากยางและปาล์มน้ำมันซึ่งสามารถนำมาผลิตพลังงานทดแทน จึงต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปจากยางพาราและปาล์มน้ำมัน

ข้อที่นำห่วงกังวล

- ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ อยู่ใกล้กับพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมายที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นที่ยึดอาศัยของปลาโลมาสีชมพู ซึ่งเป็นสัตว์ทะเลหายาก
- กระแสน้ำและกระแสนลมทำให้มีการทับถมของตะกอนบริเวณชายฝั่งทะเล โดยต้องมีการขุดลอกออกเป็นระยะๆ
- จำเป็นต้องสร้างถนนและกำแพงกันคลื่นเข้าไปในทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้เกาะสมุยบังลมมรสุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อลดอุปสรรคในการขนถ่ายสินค้า ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำทะเล นิเวศทางทะเลและการประมง รวมทั้งปัญหาการแพร่กระจายตะกอนจากการถมทะเลและขุดร่องน้ำ
- เกิดการแย่งชิงน้ำกับกิจกรรมอื่นๆ จากแม่น้ำตาปี
- ปัญหามลพิษทางน้ำและทางอากาศทั้งในระหว่างก่อสร้างโครงการ และภายหลังจากการตั้งโรงงานและสร้างท่าเรือน้ำลึกเสร็จแล้ว ที่สำคัญบริเวณดังกล่าว เป็นพื้นที่ต้นน้ำของลำห้วยลำคลองหลายสาย ที่ไหลไปหล่อเลี้ยงพื้นที่โดยรอบ
- ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากการอพยพของแรงงานต่างถิ่น รวมถึงการทำลายฐานทรัพยากรและฐานเศรษฐกิจเดิมของชุมชนท้องถิ่น

นครศรีธรรมราช

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่อ่าวตอนใต้ของเขาลาดยาว ตำบลบางปอ ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล

เป้าหมายการพัฒนา

อุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น รวมถึงถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ตั้งท่าเทียบเรือของโครงการสะพานเศรษฐกิจฝั่งตะวันออกและศูนย์กลางด้านพลังงานในภูมิภาคเอเชีย โดยจะมีการวางท่อส่งน้ำมันเชื่อมระหว่างฝั่งตะวันออกกับฝั่งตะวันตก การก่อสร้างคลังน้ำมันเพื่อรองรับการขนถ่ายน้ำมันทั้งสองฝั่ง การก่อสร้างท่าจอดเรืออยู่กลางทะเลเพื่อลำเลียงน้ำมัน และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

ลักษณะเด่นของพื้นที่

เป็นพื้นที่บริเวณรอยต่ออำเภอชนอมและอำเภอสหัสขันธ์ บริเวณใกล้เคียงมีพื้นที่ตั้งของสถานที่พัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาพลายดำ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พรรณไม้ป่าและสัตว์ป่า มีหาดที่สวยงาม คือ หาดทองยาง หาดหินงาม และหาดในเปลว

เหตุผลของการเลือกพื้นที่

- พื้นที่หลังท่าเป็นที่ราบผืนใหญ่หลายหมื่นไร่ สามารถพัฒนาเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมได้
- การคมนาคมทางบกสามารถเชื่อมต่อกับที่ตั้งท่าเรือได้สะดวก โดยทางหลวงหมายเลข 44 ที่เชื่อมอำเภอสหัสขันธ์กับโครงการแลนด์บริดจ์เพื่อเชื่อมฝั่งทะเลตะวันออกกับฝั่งทะเลตะวันตก ได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เหลือเพียงการสร้างเส้นทางต่อไปยังสถานที่ตั้งอุตสาหกรรมอีกประมาณ 9 กิโลเมตร
- ที่ตั้งอยู่ใกล้กับระบบสาธารณูปโภคทั้งแหล่งผลิตไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ นั่นคือโรงไฟฟ้าชนอมและโรงแยกก๊าซธรรมชาติชนอม
- พื้นที่บริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสะพานเศรษฐกิจ ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ และเส้นทางยุทธศาสตร์พลังงาน โครงการสะพานเชื่อมเศรษฐกิจตามนโยบายของกระทรวงพลังงานที่ต้องการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพลังงานในภูมิภาคเอเชีย

สภาพการณ์จริงของพื้นที่

พื้นที่ติดชายหาดอยู่ใกล้กับหมู่บ้านชาวประมงที่มีที่ราบจำกัด และมีภูเขาล้อมรอบ ทำให้ไม่เอื้อต่อการพัฒนาท่าเรือน้ำลึก อีกทั้งเส้นชั้นความลึกร่องน้ำ 20 เมตรอยู่ไกลจากชายฝั่งประมาณ 10 กิโลเมตร ทำให้ต้องมีการก่อสร้างสะพานลำเลียงสินค้าและวัสดุดิบเพื่อเชื่อมโยงกับท่าเทียบเรือเป็นระยะทางไกลมาก ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและดำเนินการสูงมาก และหากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเกิดขึ้น ก็จะต้องสร้างอ่างเก็บน้ำคลองกลายและเขื่อนคลองท่าหน เพื่อป้องกันให้กับภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ พื้นที่ตอนกลางของถนนที่เดิมเตรียมไว้สำหรับการวางท่อน้ำมันและทางรถไฟ ปัจจุบันมีการปลูกป่าล้มเป็นระยะๆ

ข้อที่นำห่วงกังวล

- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว เนื่องจากที่ตั้งอยู่ใกล้เกาะสมุยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อีกทั้งบริเวณใกล้เคียงมีชายหาดสวยงาม รวมไปถึงอยู่ติดกับสถานที่พัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาพลายดำ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- กระแสน้ำและกระแสนลมทำให้มีการทับถมของตะกอนบริเวณชายฝั่งทะเล โดยต้องมีการขุดลอกออกเป็นระยะๆ
- จำเป็นต้องสร้างถนนและกำแพงกันคลื่นเข้าไปในทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้เกาะสมุยยังคงมรสุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อลดอุปสรรคในการขนถ่ายสินค้า ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำทะเล นิเวศทางทะเลและการประมง รวมทั้งปัญหาการแพร่กระจายตะกอนจากการถมทะเลและขุดร่องน้ำ
- เกิดการแย่งชิงน้ำกับกิจกรรมอื่นๆ จากแม่น้ำตาปี รวมทั้งเกิดผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติมเพื่อป้อนอุตสาหกรรม
- ปัญหามลพิษทางน้ำและทางอากาศทั้งในระหว่างการก่อสร้างโครงการต่างๆ และภายหลังจากการพัฒนา
- ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากการอพยพของแรงงานต่างถิ่น รวมถึงการทำลายฐานทรัพยากรและฐานเศรษฐกิจเดิมของชุมชนท้องถิ่น

สรุป

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่อำเภอละงู บ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู

เป้าหมายการพัฒนา

ทำเรื่อน้ำลึกเพื่อเชื่อมโยงท่าเรื่อน้ำลึกจังหวัดสงขลา เพื่อให้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ด้านคมนาคมขนส่งทางทะเลที่เชื่อมโยงพื้นที่ภาคใต้เข้ากับโครงข่ายการเดินทางเรือโลก ด้วยระบบคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ โดยมีทั้งการก่อสร้างระบบทางด่วน ทางรถไฟ และการขนส่งทางระบบท่อตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 406 เชื่อมโยงไปยังหาดใหญ่-สงขลา รวมทั้งจะมีการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมต่างๆ ในอนาคต

ทั้งนี้ ลักษณะของโครงการจะเป็นการก่อสร้างท่าเทียบเรือในเนื้อที่ 750 ไร่กลางทะเล มีการขุดร่องน้ำขนาดใหญ่ออกไปจากท่าความยาว 4 กิโลเมตร ความลึก 15 เมตร มีการทำถนน 4 เลนจากบนฝั่งไปหาท่าเรือ 4.5 กิโลเมตร รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทางบนเพื่อเชื่อมโยงกับท่าเรื่อน้ำลึกสงขลา

และการพัฒนาพื้นที่ลานเทลินค้าและสาธารณูปโภคต่างๆ

ลักษณะเด่นของพื้นที่

สตูลเป็นจังหวัดที่อยู่ทางฝั่งทะเลอันดามันซึ่งมีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวของภาคใต้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้จังหวัดสตูลมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งป่าชายเลน และมีทัศนียภาพทางธรรมชาติสวยงาม โดยแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ หมู่เกาะตะรุเตา อาดัง ราวี ลิปิ๊ะ เกาะหินงาม รวมถึงมีปะการังใต้ท้องทะเลที่งดงาม

เหตุผลของการเลือกพื้นที่

- เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสะพานเศรษฐกิจทางฝั่งตะวันตกของภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงกับท่าเรือน้ำลึกสงขลาทางฝั่งตะวันออก
- พื้นที่เป้าหมายในการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก มีพื้นที่หลังท่าเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเพียงพอ

สภาพการณ์จริงในพื้นที่

ระยะทางจากโครงข่ายคมนาคมสายหลักเข้าสู่พื้นที่ก่อสร้างท่าเรือ มีระยะทางที่ใกล้เคียงกับระยะทางขนส่งสินค้าด้านปาดังเบซาร์ ซึ่งเป็นเส้นทางส่งออกยางพาราที่สำคัญในปัจจุบัน จึงอาจไม่สามารถดึงดูดผู้ใช้บริการเข้าสู่ท่าเรือได้

ข้อที่นำห่วงกังวล

- ความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งจะทำให้มีมลพิษในฝั่งอันดามัน เช่น น้ำมันรั่วไหลในทะเล โดยอาจทำลายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมดของภาคใต้ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคใต้โดยรวม
- น้ำเสียจากเรือบรรทุกสินค้าและการขนถ่ายน้ำมัน
- ผลกระทบทางสมุทรศาสตร์ เนื่องจากมีการก่อสร้างท่าเทียบเรือและขุดร่องน้ำขนาดใหญ่
- กระทบวิถีประมงของชาวบ้าน เนื่องจากบริเวณที่ตั้งท่าเรืออยู่ในพื้นที่จับสัตว์น้ำของชาวประมงพื้นบ้าน

บทที่ 4

เส้นทางการพัฒนาที่ทุกคนร่วมเดิน

การพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคที่ดีคือ การพัฒนาที่เอาสภาพปัญหา ศักยภาพ และความมุ่งหวังของประชาชนในพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพราะการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานทั้งสามประการจะเป็นหลักประกันได้ว่า **ปัญหา**ในพื้นที่จะถูกแก้ไข และการพัฒนาในพื้นที่จะได้รับการต่อยอด โดยนำ**ศักยภาพ**ของประชาชนในพื้นที่มาเป็นตัวจักรขับเคลื่อนหลักไปในทิศทางที่ตรงตาม**ความมุ่งหวัง**ของประชาชนในพื้นที่

การกำหนดกรอบแนวคิดของแผนพัฒนาภาคใดก็เช่นเดียวกัน แผนพัฒนาภาคใดจะต้องนำเอาสภาพปัญหา ศักยภาพ และความมุ่งหวังของประชาชนในภาคใดเป็นตัวตั้ง มิใช่นำวิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรมหรือสภาพภูมิประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอกเป็นตัวตั้ง

ประเทศไทยของเราเคยมีบทเรียนอันเจ็บปวดจากการพัฒนาที่นำวิสัยทัศน์จากภายนอกเป็นตัวตั้งหลัก โดยในแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออีสเทิร์นซีบอร์ดที่เราเคยเชื่อว่า จะนำมาซึ่งความ “โชติช่วงชัชวาล” ให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่า ประชาชนในจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาของอีสเทิร์นซีบอร์ด กลับไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างจริงจัง

บทเรียนจากระยอง

จากระยะเวลาเกือบ 30 ปีภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จังหวัดระยองซึ่งเคยมีรายได้หลักมาจากการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว อย่างสมดุล ได้กลายมาเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวของประชากรสูงที่สุดของประเทศ โดยมีที่มาจากการขยายอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ โดยในปี 2550 ที่ผ่านมามีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวของจังหวัดระยองโดยเฉลี่ยเท่ากับ 850,253 บาท หรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศถึง 8 เท่า

ถึงแม้ว่า จังหวัดระยองจะเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวสูงที่สุดในประเทศ แต่หากพิจารณาตัวชี้วัดการพัฒนาต่างๆ แล้วกลับพบว่า จังหวัดระยองมีอัตราผู้ป่วยเอดส์รายใหม่สูงมาก สูงกว่าจังหวัดนครปฐมมาก และรวมถึงสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ ในทำนองเดียวกัน จังหวัดระยองก็มีอัตราเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กได้รับเชื้อ HIV มีคดีประทุษร้ายและคดียาเสพติด รวมถึงมีสัดส่วนประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษา และอัตราครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษสูงกว่านครปฐมและค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศอีกด้วยเช่นกัน (ดูตาราง)

ตาราง ตัวชี้วัดการพัฒนาที่สำคัญของระยอง นครปฐม และค่าเฉลี่ยของทั่วประเทศ

ตัวชี้วัด	ระยอง	นครปฐม	ทั้งประเทศ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวปี 2547 (บาท/คนปี)	691,093	121,381	101,304
รายได้ต่อครัวเรือน (บาท/เดือน)	21,083	20,478	14,778
ครัวเรือนที่มีหนี้สิน (ร้อยละ)	66.0	65.2	66.4
สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	5.60	2.36	11.25
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.8	0.5	1.3
อัตราผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ต่อประชากรหนึ่งแสนคน	15.8	0.6	3.3
อัตราครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษ (ร้อยละ)	8.2	4.2	4.7
อัตราเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กได้รับเชื้อ HIV (ต่อพัน)	2.3	0.5	2.5
คดีประทุษร้ายที่รับแจ้งต่อประชากรหนึ่งแสนคน	27	24	16
คดียาเสพติดที่จับกุมต่อประชากรแสนคน	318	236	170
ประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษา (ร้อยละ)	4.1	3.5	5.4

ที่มา : UNDP, 2007. Thailand Human Development Report

ยิ่งไปกว่านั้น ในทางเศรษฐกิจ ครัวเรือนในจังหวัดระยองเองก็ได้มีการพัฒนาที่ดีกว่า ดังจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบกับจังหวัดนครปฐมและค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ ซึ่งจากตารางพบว่า ในขณะที่จังหวัดระยองมีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวมากกว่าจังหวัดนครปฐมเกือบ 6 เท่า แต่ระยองกลับมีครัวเรือนที่มีหนี้สิน มีสัดส่วนคนจน และมีอัตราการว่างงานมากกว่าจังหวัดนครปฐมเสียอีก

ทำไมคุณภาพชีวิตของคนระยองจึงไม่ได้ดีขึ้นไปตามภาวะเศรษฐกิจ?

สาเหตุประการแรกคือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จากเดิมระยองเป็นเศรษฐกิจสามขาที่มีความสมดุลกันของภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ แต่ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2549) โครงสร้างทางเศรษฐกิจของระยองกลับกลายเป็น “เศรษฐกิจขาดเดียว” เพราะภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัดถึงเกือบร้อยละ 80 ในขณะที่ภาคบริการเหลือสัดส่วนเพียงร้อยละ 18 ส่วนภาคเกษตรกลับมีสัดส่วนเหลือเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจจาก “เศรษฐกิจสามขา” ที่สมดุลกัน มาเป็น “เศรษฐกิจขาเดียว” ทำให้โอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัดกระจุกตัวอยู่เฉพาะในภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเท่านั้น แทนที่จะกระจายตัวไปยังภาคเศรษฐกิจอื่นๆ หรือกลายเป็น “เส้นทางพัฒนาที่คนส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมเดิม” ดังนั้น จึงไม่สามารถเพิ่มโอกาส และยกระดับการพัฒนาของประชาชนโดยรวมในจังหวัดได้อย่างที่หวังไว้

ยิ่งไปกว่านั้น อุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดระยองส่วนใหญ่ถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนวัตถุดิบนำเข้าสูง เช่น อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม มีสัดส่วนวัตถุดิบนำเข้าสูงถึงร้อยละ 50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้ายังมีสัดส่วนวัตถุดิบนำเข้าสูงถึงร้อยละ 40 ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมที่เกิดขึ้นในจังหวัดระยองจำนวนมากต้องไหลออกไปเพื่อใช้ในการนำเข้าวัตถุดิบ (ยังไม่รวมผลกำไรของบริษัทข้ามชาติ) และได้ถูกใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชาวระยอง

หากมองลึกไปถึงการลงทุนเพื่อพัฒนามนุษย์ในจังหวัดระยอง ซึ่งธนาคารโลกย้ำนักหนาว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและยั่งยืนที่สุด กลับพบว่า จังหวัดระยองมีสัดส่วนการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์เพียงประมาณร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดภายในจังหวัด ในขณะที่จังหวัดนครปฐมกลับมีสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมด้านสังคมสูงกว่าร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดภายในจังหวัด ซึ่งทำให้ตัวชี้วัดการพัฒนาด้านสังคมของจังหวัดนครปฐมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่าจังหวัดระยอง แม้ว่าจะมีรายได้น้อยกว่าก็ตาม

กล่าวโดยสรุป การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ผ่านมาของจังหวัดระยอง แม้ว่าจะเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วมาก แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นการเพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว ทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้า ที่มีได้ใช้ศักยภาพของทรัพยากรและประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น จึงมิได้เอื้อต่อการพัฒนาของภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ของจังหวัด อีกทั้งการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ก็อยู่ในระดับต่ำมาก ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของจังหวัดระยองจึงเป็นเพียง “ภาพลวงตา” มิได้หยั่งรากลึกถึงระดับชุมชนและครัวเรือนอย่างแท้จริง

ทางเลือกการพัฒนาภาคใต้

น่าเสียดายที่ผู้กำหนดแผนพัฒนาของประเทศไทยกลับเรียนรู้บทเรียนดังกล่าวน้อยมาก ทำให้การกำหนดแผนพัฒนาภาคใต้ หรือ เซาท์เทิร์นซีบอร์ด จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ทั้งๆ ที่อุตสาหกรรมเหล่านี้ต้องนำเข้าวัตถุดิบมาจากภายนอกหรือต้องซื้อมาจากบริษัทที่ได้รับสัมปทาน และได้เป็นอุตสาหกรรมที่มาจากฐานสภาพปัญหา ศักยภาพ และความมุ่งหวังหรือความต้องการของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้อย่างแท้จริง

ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของภาคใต้ โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี พ.ศ. 2550 สูงถึง 315,141 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 35 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรทั่วประเทศ

แขงหนาภาคกลางขึ้นเป็นอันดับหนึ่งของประเทศในด้านการเกษตร โดยมีเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 ล้านคนหรือประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด แผนพัฒนาภาคได้กลับมาองข้ามความสำคัญดังกล่าว โดยกล่าวไว้เพียงผิวเผินเท่านั้น

เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งภาคใต้ทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทยถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ในปี พ.ศ. 2550 ภายรับจากการท่องเที่ยวในภาคใต้สูงถึง 150,000 ล้านบาท ทั้งยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคต แต่แผนพัฒนาภาคใต้นอกจากจะมีได้มุ่งการพัฒนาอย่างจริงจัง ในทางตรงกันข้าม กลับยังทำให้เกิดความเสี่ยงหรือภัยคุกคามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่กอมลพิษ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม (เช่น ท่าเรือปากบารา) เสียอีก

ยิ่งไปกว่านั้น การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์เช่นการลงทุนทางการศึกษา กลับมิได้ถูกรวมเป็นทิศทางหลักในการพัฒนาภาคใต้ ทั้งๆ ที่ภาคใต้ถือเป็นภาคที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในด้านการลงทุนทางการศึกษาอย่างชัดเจน (กล่าวคือมีค่า Location Quotient สูงถึง 1.51 และมีมูลค่ารวมสูงถึง 54,211 ล้านบาท) เนื่องจากประชาชนในภาคใต้ให้ความสำคัญในการลงทุนทางการศึกษาของลูกหลานมานานแล้ว นอกจากนั้นความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติยังเป็นสิ่งดึงดูดใจสำหรับการพัฒนาการศึกษาในระดับสูงได้อีกด้วย

ดังนั้น แผนพัฒนาภาคใต้จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากปัจจุบัน สัดส่วนของการแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในภาคใต้มีเพียงประมาณร้อยละ 10-20 ของผลผลิตการเกษตรเท่านั้น และการลดต้นทุนทางการเกษตรโดยการใช้เทคนิคการเกษตรชีวภาพ หรือระบบเกษตรกรรมยั่งยืน จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ หากแผนพัฒนาภาคใต้ตั้งเป้าที่จะเพิ่มมูลค่าของผลผลิตการเกษตรให้ได้อ้อยละ 25 ของที่มีอยู่เดิมก็จะสามารถเพิ่มรายได้ให้ภาคใต้ได้ถึง 78,000 ล้านบาท และหากลดต้นทุนลงได้อ้อยละ 10 ก็จะช่วยเพิ่มรายได้สุทธิได้อีกไม่น้อยกว่า 15,000 ล้านบาท

นอกจากนี้ หากเราสามารถทำนุบำรุงรักษาทรัพยากรและบรรยากาศการท่องเที่ยวของภาคใต้นอกกับการต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยตั้งเป้าว่าจะเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้ได้อ้อยละ 25 ก็จะช่วยเพิ่มรายได้ขึ้น 35,000 ล้านบาท

เช่นเดียวกับการตั้งเป้าหมายในการเพิ่มการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ให้กับประชาชนในทุกะดับและในทุกมิติได้อ้อยละ 25 ก็จะช่วยเพิ่มรายได้ในภาคใต้ได้ไม่น้อยกว่า 13,500 ล้านบาท ที่สำคัญกว่านั้น ก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของภาคใต้ในระยะยาว

จากยุทธศาสตร์การลงทุนทางเลือกทั้งสามด้าน เราก็จะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับภาคใต้ได้มากถึง 145,500 ล้านบาท ที่สำคัญคือ เป็นการเพิ่มรายได้ที่ผู้คนที่เกือบทั้ง 9 ล้านคนในภาคใต้ได้เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง แตกต่างจากการพัฒนาที่เน้นทุน และวัตถุดิบนำเข้าเช่นอุตสาหกรรมเหล็กและปิโตรเคมี ซึ่งจะมีผู้เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ไม่เกินหนึ่งแสนคน

หากคิดตัวเลขเฉลี่ยต่อประชากรแล้ว ยุทธศาสตร์การลงทุนทางเลือกทั้งสามด้านก็จะเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในภาคใต้ได้ไม่น้อยกว่า 16,000 บาท/คน/ปี ซึ่งเพียงพอที่จะทำให้ประชากรทุกคนหลุดพ้นจากความยากจน และพัฒนาไปสู่ศักยภาพของตนได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาภาคใต้จึงควรหลีกเลี่ยงการเดินซ้ำรอยบทเรียนอันเจ็บปวดของการพัฒนาภาคตะวันออก โดยจะต้องไม่เดินไปสู่การพัฒนาที่ต้องพึ่งพาทุนและทรัพยากรจากภายนอก เพราะมิใช่การพัฒนาที่ให้ผลตอบแทนกับทุกฝ่ายอย่างแท้จริง และหันมาให้ความสำคัญกับเส้นทางการพัฒนาที่ทุกคนในภาคใต้ได้ร่วมเดิน และเป็นเส้นทางที่จะสร้างอนาคตใหม่ให้กับภาคใต้และประชาชนชาวใต้ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

"การกำหนดยุทธศาสตร์ และแผน

พัฒนาภาคใต้ควรหลีกเลี่ยงการเดินซ้ำรอยบทเรียนอันเจ็บปวดของการพัฒนาภาคตะวันออก โดยจะต้องไม่เดินไปสู่การพัฒนาที่ต้องพึ่งพาทุนและทรัพยากรจากภายนอก เพราะมีใช้การพัฒนาก็ให้ผลตอบแทนกับทุกฝ่ายอย่างแท้จริง และหันมาให้ความสำคัญกับ **เส้นทางการพัฒนาที่ทุกคนในภาคใต้ได้ร่วมเดิน** และเป็นเส้นทางที่จะสร้างอนาคตใหม่ให้กับภาคใต้และประชาชนชาวใต้ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน"